

פרשת ואתחנן – רביעי

ה' (א) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הַחֲקִים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמִדְתָּם אַתֶּם וּשְׁמֹרְתֶם לַעֲשׂוֹתָם:

א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה, לְכָל־יִשְׂרָאֵל, וַאֲמַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְת קִימִיָּא וְיִת דִּינִיָּא, דְּאָנָּא מְמַלִּיל קְדָמִיכוֹן יוֹמָא דִּין; וְתִילְפוֹן יְתֵהוּן, וְתִטְרוֹן לְמַעַבְדֵּהוֹן.

(ב) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ בְּרִית בְּחֹרֵב:

ב יי אֱלֹהֵנָּא, גִּזֵּר עִמָּנָא קִיָּם בְּחֹרֵב.

(ג) לֹא אֶת־אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אֲתָנוּ אָנְחָנוּ אֵלֶּה פֶּה הַיּוֹם בְּלָנוּ חַיִּים:

ג לֹא עִם אֲבֹתֵנָּא, גִּזֵּר יי יְת קִימָא דִּין; אֱלֹהֵין עִמָּנָא, אָנְחָנָא אֲלִין כָּא יוֹמָא דִּין בְּלָנָא קִימִין.

רס"א לֹא אֶת אֲבֹתֵינוּ. בְּלִבְד כָּרַת ה' וְגו' כִּי אֲתָנוּ וְגו' :

(ד) פָּנִים | בְּפָנִים דְּבָר יְהוָה עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ:

ד מְמַלִּל עִם מְמַלִּל, מְלִיל יי עִמְכוֹן בְּטוֹרָא מְגוֹ אִישְׁתָּא.

רס"ב פָּנִים בְּפָנִים. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה: כִּן אָמַר מֹשֶׁה: אֵל תֹּאמְרוּ: אֲנִי מִטְעָה אֲתָכֶם עַל לֹא דְבַר, כְּדֹרֶךְ שֶׁהִסְרֹסוּר עוֹשֶׂה בֵּין הַמוֹכֵר לַלּוֹקֵחַ, הָרִי הַמוֹכֵר עֲצָמוֹ מִדְּבַר עִמָּכֶם:

(ה) אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין־יְהוָה וּבֵינֵיכֶם בַּעַת הַהוּא לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־דְּבַר יְהוָה כִּי יֵרָאֵתֶם מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא־עֲלִיתֶם בְּהָר לֵאמֹר: {ס}

ה אָנָּא הוִיְתִי קָאִים בֵּין מִימְרָא דִּיי וּבֵינִיכוֹן, בְּעַדְנָא הַהוּא, לְחוֹאָה לְכוֹן, יְת פִּתְגָמָא דִּיי: אַרִי דְחִילְתוֹן מִן קָדָם אִישְׁתָּא, וְלֹא סְלִיקְתוֹן בְּטוֹרָא לְמִימַר. {ס}

רס"ג לֵאמֹר. מוֹסֵב עַל דְּבַר ה' עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ לֵאמֹר אָנֹכִי ה' וּבֵינֵיכֶם:

(ו) אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

ו אָנָּא יי אֱלֹהֶךָ, דְּאִפִּיקְתָּךְ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא:

(ז) לֹא־יְהִיָּה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרָיִם עַל־פָּנֶי:

ז לֹא יְהוִי לָךְ אֱלֹהֵי אַחֲרוֹן, בְּר מְנִי.

רס"ד עַל פָּנֶי. בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר אֲנִי שָׁם, וְזֶהוּ כָּל הָעוֹלָם. דְּבַר אַחֵר כָּל זְמַן שְׁאֲנִי קָיָם. עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת כְּבֹר פְּרָשְׁתִּים:

(ח) לֹא־תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל כָּל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאֶרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאֶרֶץ:

ח לֹא תַעֲבִיד לָךְ צִילִם, כָּל דְּמוֹ, דְּבִשְׁמִיָּא מְלַעֲיָלָא, וְדְבִאֶרְעָא מְלַרַע וְדְבִמִּיָּא, מְלַרַע לְאֶרְעָא.

(ט) וַעֲשֶׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֶהֱבִי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתוֹ (מִצְוֹתַי): {ס}

ט לֹא תִסְגּוֹד לְהוֹן, וְלֹא תַפְלַחְוִין: אַרִי אָנָּא יי אֱלֹהֶךָ, אֵל קָנָא מְסַעַר חוּבִי אֲבָהִן עַל בְּנִין מְרַדִּין וְעַל דֵּר תְּלִיתָאִי וְעַל דֵּר רַבִּיעֵאִי, לְסַנְאִי כַּד מִשְׁלָמִין בְּנִיָּא לְמַחֲטִי בְּתַר אֲבָהֵתְהוֹן.

(י) לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֶת־אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לְשׁוֹא: {ס}

יא לֹא תִימִי בְשִׁמָּא דִּיי אֱלֹהֶךָ, לְמַגְנָא: אַרִי לֹא יִזְכִּי יי, יְת דִּימִי בְשִׁמְיָה לְשַׁקָּרָא. {ס}

(יב) שְׁמֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

יב טַר יְת יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא, לְקַדְּשׁוּתִיהָ, כְּמָא דְּפַקְדָּךְ, יי אֱלֹהֶךָ.

רס"ה שְׁמֹר. וּבִרְאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר זְכוֹר שְׁנֵיהֶם בְּדַבּוּר אֶחָד וּבִתְבָּה אֶחָת נֶאמְרוּ וּבִשְׁמִיעָה אֶחָת נִשְׁמְעוּ: כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ. קָדָם מִתֵּן תּוֹרָה בְּמֶרֶה:

(יג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֲשִׂיתָ כָּל־מְלָאכְתֶּךָ:

יג שְׁתָּא יוֹמִין תַּפְלַח, וְתַעֲבִיד כָּל עַבִּידְתָּךְ.

(יד) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ־וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ כָּמוֹךָ:

יד וַיּוֹמָא, שְׁבִיעֵאָה שַׁבְּתָא, קָדָם יי אֱלֹהֶךָ: לֹא תַעֲבִיד כָּל עַבִּידָא אֶת וּבָרְךָ וּבִרְתָּךְ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וְתוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וְכָל בְּעִירְךָ, וְגִירְךָ דְּבִקְרוֹךְ בְּדִיל דִּינּוּחַ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ, כְּמוֹתְךָ.

(טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֹּצֵאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע גְּמוּיָה עַל־כֵּן צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: {ס}

טו וְתִדְכַּר, אַרִי עַבְדָּא הוִיְתָא בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם, וַאֲפַקְךָ יי אֱלֹהֶךָ מִתַּמֶּן, בְּיַד תְּקִיפָא וּבְדֹרַע מְרָמָם; עַל כֵּין, פַּקְדָּךְ יי אֱלֹהֶךָ, לְמַעַבְד, יְת יוֹמָא דְּשַׁבְּתָא. {ס}

רס"ו וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ וְגו'. עַל מִנַּת כֵּן פִּדְּאָךְ שְׁתַּהֲיָה לוֹ עַבְד וְתִשְׁמַר מִצְוֹתָיו:

(טז) כִּבְדֹּךָ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן | יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ וְלְמַעַן יִיטֹב לָּךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ: {ס}

טז יִקַּר יְת אָבוּךָ וְיִת אִמְךָ, כְּמָא דְּפַקְדָּךְ יי אֱלֹהֶךָ בְּדִיל דִּיִּירְכוֹן יוֹמְךָ, וּבְדִיל דִּיִּיטֹב לָךְ, עַל אֶרְעָא, דִּיי אֱלֹהֶךָ יַהֲיִב לָךְ. {ס}

רס"ז כַּאֲשֶׁר צִוָּךְ. אַף עַל כַּבוֹד אָב וְאִם נִצְטוּוּ בְּמֶרֶה, שְׁנֵאמַר: "שָׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט":

(יז) לֹא תִרְצֶה {ס} וְלֹא תִגָּאֵף {ס} וְלֹא תִגְזֹב {ס} וְלֹא־תַעֲנֶה בְּרַעְיָךְ עַד שְׁוֹא: {ס}

יז לֹא תִקְטוֹל נַפְשׁ, {ס} וְלֹא תִגּוֹף; {ס} וְלֹא תִגְנוֹב, {ס} וְלֹא תִסְהִיד בְּחִבְרָךְ סְהִדוּתָא דְּשַׁקָּרָא. {ס}

(יח) וְלֹא תַחְמֹד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ {ס} וְלֹא תִתְאָוֶה בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ: {ס}

יח וְלֹא תַחֲמִיד, אִתְּךָ חֲבֵרְךָ; {ס} וְלֹא תִרוּג בֵּית חֲבֵרְךָ, חֲקִלְיָה וְעַבְדִּיהָ וַחֲמֹרֶיהָ, וְכָל, דְּלַחֲבֵרְךָ. {ס}

רס"ח לֹא תִתְאָוֶה. "לֹא תִרוּג". אַף הוּא לְשׁוֹן חֲמֻדָּה כְּמוֹ: "נַחֲמִיד לְמִרְאָה" דְּמִתְרַגְּמִינָן "דְּמִרְגָּג לְמַחֲזִי":